Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

12. september 2013 *

Ühine põllumajanduspoliitika — EAFRD — Määrus (EÜ) nr 65/2011 — Maaelu arengu toetused — Toetus mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks — Mõiste „kunstlikult loodud tingimused” — Kuritarvitused — Tõendid

Kohtuasjas C-434/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Administrativen sad Sofia-grad (Bulgaaria) 14. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. septembri 2012, menetluses

Slancheva sila EOOD

versus

Izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie” Razplashtatelna agentsia,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president M. Berger, kohtunikud E. Levits (ettekandja) ja J. J. Kasel,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— Izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie” Razplashtatelna agentsia, esindajad: advokaadid R. Porozhanov ja D. Petrova,

— Bulgaaria valitsus, esindajad: E. Petranova ja D. Drambozova,

— Euroopa Komisjon, esindajad: S. Petrova ja G. von Rintelen,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb komisjoni 27. jaanuari 2011. aasta määruse (EL) nr 65/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 25, lk 8), artikli 4 lõike 8 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud äriühing Slancheva sila EOOD (edaspidi „Slancheva sila") ja Izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie" Razplashtatelna agentsia (riikliku põllumajandusfondi – makseasutus – tegevdirektor; edaspidi „DFZ-RA") vahel seoses sellega, et viimane jättis rahuldamata päikeseenergiapargi projekti Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastamise taotluse.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, lk 1) näeb ette normid sellest fondist rahastamiseks. Nimetatud määruse rakendussätted on toodud määruses nr 65/2011.

4 Määruse nr 1698/2005 artikli 52 punkti a alapunkt ii näeb ette toetuskava 3. telje raames, mis käsitleb maapiirkondade elu kvaliteeti ja maamajanduse mitmekesistamist:

„toetus[e] mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks, pidades silmas ettevõtluse edendamist ja majanduskeskkonna arendamist".

5 Määruse nr 65/2011 artikli 4 lõige 8 on sõnastatud järgmiselt:

„Olenemata üksikute toetuskavade mis tahes erisätetest, ei maksta toetusi toetusesaajatele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nad on tekitanud sellise toetuse saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult, saamaks kasu kõnealuse toetuskava eesmärkide vastaselt."

Bulgaaria õigus

6 11. augusti 2008. aasta määruse nr 29 tagastamatu rahalise toetuse saamise tingimuste ja korra kohta maaelu arengukava meetmest „toetus mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks" ajavahemikuks 2007–2013 (DV nr 76, 29.8.2008) – põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kehtinud 20. juuli 2010. aasta redaktsioonis – artikkel 2 täpsustab:

„Toetust antakse projektidele, mis aitavad saavutada meetme eesmärke. Meetme eesmärgid on:

maapiirkondade arengu ja uute töökohtade loomise toetamine maapiirkondade mittepõllumajanduslikes mikroettevõtetes;

ettevõtluse edendamine maapiirkondades;

integreeritud turismi arengu toetamine maapiirkondades."

7 Selle määruse artikli 4 lõike 2 punkt 10 näeb ette, et rahalist toetust ei anta taastuvenergia tootmiseks üle 1-megavatise võimsusega tootmisseadmetes ja sellise energia müügiks.

8 Määruse nr 29 artikkel 6 sätestab:

„[…].

2. Rahaline toetus taastuvenergia tootmise projektidele kujutab endast 80% lubatud kuludest, kuid ei või ületada 200 000 eurot Bulgaaria leevidesse ümberarvutatuna.

[…]”

9 Määruse nr 29 artikli 7 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Rahalist toetust ei anta taotlejatele/toetusesaajatele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nende projektil puudub funktsionaalne iseseisvus, ja/või kes on tekitanud toetuse saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult, saamaks kasu kõnealuse meetme eesmärkide vastaselt.”

10 Määruse nr 29 lisasätete punktid 30 ja 31 täpsustavad:

„30. „Kunstlikult tekitatud tingimus” on iga tingimus, mis on loodud […] määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses.

31. „Funktsionaalse iseseisvuse puudumine” väljendub ehitus- ja tehniliste protsesside kunstlikus jagamises eri projektideks või maaelu arengukavast rahastatud ühise taristu kasutamises, saamaks kasu maaelu arengukava meetme eesmärkide vastaselt.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Slancheva sila esitas maaelu arengukava meetme „toetus mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks” raames 13. mail 2009 DFZ-RA-le taotluse päikeseenergiapargi ehitamise projekti rahastamiseks.

12 D. Mitsov on Slancheva sila volitatud isik, S. Mitsova on aga selle äriühingu ainuosanik ja juhataja. Nad on abielus.

13 Slancheva sila esitatud rahastamistaotlus sisaldab esiteks rendilepingut, mis on sõlmitud Slancheva sila ja selle kinnistu omanike vahel, millele päikeseenergiapark peaks rajatama. Teiseks sisaldab taotlus ehitusõiguse müügilepingut, mis on sõlmitud Korina Export EOOD-i – kelle ainuosanik ja juhataja on D. Mitsov – ja Slancheva sila vahel.

14 Slancheva taotluse menetlemisel tuvastas DFZ-RA, et asjaomane kinnistu piirnes kahe teise kinnistuga, mille suhtes oli sama toetuskava raames taotletud toetust kahele täpselt samasugusele projektile kui Slancheva oma. D. Mitsov ja S. Mitsova on nende kahe teise kinnistu omanikud. Ka nende kinnistute ehitusõigused oli müünud Korina Export EOOD.

15 Kõigi kolme projekti teostajaks oli valitud üks ja sama äriühing 3 K AD.

16 Arvestades neid asjaolusid ja seda, et kõigi kolme päikeseenergiapargi projekti puhul oli sama asukoha aadress, jättis DFZ-RA tegevdirektor 9. detsembri 2011. aasta otsusega rahuldamata Slancheva sila esitatud projekti rahastamise taotluse, kuna tema hinnangul oli tuvastatud, et projektil puudub funktsionaalne iseseisvus või et toetuse saamiseks vajalikud tingimused on tekitatud kunstlikult, saamaks kasu kõnealuse meetme eesmärkide vastaselt.

17 DFZ-RA tegevdirektor leidis eelkõige, et Slancheva sila projekti eesmärk oli mööda hiilida ühele projektile ette nähtud rahastamise maksimumsummast 200 000 eurot, Bulgaaria leevidesse ümberarvestatuna.

18 Slancheva sila pöördus DFZ-RA keelduva otsuse tühistamiseks Administrativen sad Sofia-gradi poole.

19 See kohus on seisukohal, et tema menetluses oleva vaidluse lahend sõltub mõiste „kunstlikult tekitatud tingimused" määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses tõlgendusest.

20 Ta kinnitab, et Bulgaaria ametiasutused kasutavad selle mõiste laia tõlgendust, mis põhineb järgmistel näitajatel: isikutevaheline õiguslik seos, puudutatud isikute samasus, viidatud projektide identsus ning puudutatud äriühingute asukoha samasus.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et tema enese praktikast ilmneb mõiste „kunstlik tekitamine" kitsam tõlgendus. Tema kohtupraktika kohaselt ei ole vaid ühiste asjaolude olemasolu piisav, et tõendada toetuse maksmiseks nõutavate tingimuste kunstlikku tekitamist. See eeldab, et DFZ-RA tõendaks, et juriidiliste isikute vahel ja/või juriidiliste isikute ja kolmanda isiku vahel on toimunud ettekavatsetud kooskõlastamine eesmärgiga saada toetuskava eesmärgi vastaselt kasu.

22 Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad Sofia-grad menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kuidas tuleb tõlgendada mõistet „kunstlikult tekitatud tingimused" määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses?

2. Kas määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus […] määruse nr 29 artikli 7 lõige 2, mille kohaselt ei anta toetust taotlejatele/toetusesaajatele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nad on tekitanud sellise toetuse saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult, saamaks kasu kõnealuse toetuskava eesmärkide vastaselt?

3. Kas määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus Bulgaaria kohtupraktika, mille kohaselt on toetuskava eesmärkide vastaselt kasu saamise tingimused tekitatud kunstlikult juhul, kui taotlejate vahel on õiguslik seos?

4. Kas asjaolud, et üksteisega piirnevaid eraldi kinnistuid, mis olid enne taotluse esitamist ühe kinnistu osad, kasutab mitu taotlejat, kes on iseseisvad õigussubjektid, ja asjaolu, et tuvastatud on faktiline seos, mis väljendub näiteks selles, et taotlejatel on ühed ja samad esindajad, pakkujad, teostajad, asukohad ja aadressid, kujutavad endast „kunstlikult tekitatud tingimusi"?

5 Kas on vaja, et oleks tuvastatud, et taotlejate vahel ja/või taotlejate ja kolmanda isiku vahel on toimunud ettekavatsetud kooskõlastamine, mille eesmärk on võimaldada teataval taotlejal saada kasu?

6. Milles konkreetselt seisneb kasu määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses, kas see peab hõlmama mitme väiksema investeerimisprojekti koostamist, et võimaldada ühel kindlal taotlejal saada iga nimetatud projekti rahastamiseks – olenemata sellest, et projektid esitasid eri isikud – maksimumtoetust summas 200 000 [eurot]?

7. Kas määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus Bulgaaria kohtupraktika, mille kohaselt nõuab sätte koosseis, et kumulatiivselt oleksid täidetud järgmised kolm tingimust: 1) funktsionaalse iseseisvuse puudumine ja/või toetuse saamiseks vajalike tingimuste kunstlik tekitamine; 2) nimetatud asjaolud on tekitatud eesmärgiga saada kasu ja 3) see on vastuolus toetuskava eesmärkidega?"

Eelotsuse küsimused

Sissejuhatavad märkused

23 Esitatud küsimused puudutavad ühelt poolt määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 kohaldamise tingimusi ja teiselt poolt selle sätte tõlgendamist Bulgaaria õiguses ja kohtupraktikas.

24 Seetõttu tuleb kõigepealt analüüsida esimest ja neljandat kuni seitsmendat küsimust ning seejärel vastata teisele ja kolmandale küsimusele.

Esimese ja neljanda kuni seitsmendat küsimuse analüüs

25 Nende küsimustega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 kohaldamise tingimusi.

26 Kõigepealt tuleb rõhutada, et eelotsusetaotlusest selgub, et Bulgaaria ametiasutus keeldus kinnitamast Slancheva sila esitatud projekti – mille eesmärk on saada toetust mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks, pidades silmas ettevõtluse edendamist ja majanduskeskkonna arendamist – põhjendusega, et see äriühing tahtis EAFRD toetuskava raames toetust saada kuritarvituse abil.

27 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb aga, et liidu õigusnormide kohaldamisala ei saa laiendada nii kaugele, et see kataks ettevõtjate kuritarvitusi (vt selle kohta 11. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-279/05: Vonk Dairy Products, EKL 2007, lk I-239, punkt 31).

28 Eelotsusetaotlusest selgub, et vormiliselt vastab Slancheva sila investeerimisprojekt nii määruse nr 1698/2005 artikli 52 punkti a alapunkti ii kohaselt tingimustele, mis peavad olema täidetud, et anda mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks toetust.

29 Samas on Euroopa Kohus juba leidnud, et kasusaaja kuritarvituse tõendamiseks on nõutav esiteks objektiivne koosseis, millest tuleneb, et vaatamata vastavates õigusnormides ette nähtud tingimuste formaalsele täitmisele, ei ole õigusnormides taotletud eesmärki saavutatud, ning teiseks, et subjektiivne koosseis väljendub tahtes saavutada eelist, mis tuleneb liidu õigusnormidest, luues kunstlikult selle saavutamiseks vajalikud tingimused (vaata selle kohta 21. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-515/03: Eichsfelder Schlachtbetrieb, EKL 2005, lk I-7355, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Sellest tulenevalt täpsustas Euroopa Kohus, et siseriikliku kohtu ülesanne on kooskõlas siseriikliku õiguse tõendamisreeglitega kontrollida, niivõrd kui see ei kahjusta liidu õiguse tõhusust, kas nimetatud kaks koosseisu on täidetud (vaata selle kohta 14. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-110/99: Emsland-Stärke, EKL 2000, lk I-11569, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Just selles kontekstis tuleb tõlgendada nende tingimuste „kunstlikku tekitamist”, mis on vaja täita selleks, et saada „kasu eesmärkide vastaselt” määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses.

32 Mis esiteks puutub objektiivsesse koosseisu, siis tuleb meenutada, et määruse nr 1698/2005 põhjenduse 46 kohaselt on EAFRD toetuskava eesmärk eelkõige „aidat[a] maapiirkondadel mitmekesistada põllumajandustegevust mittepõllumajandustegevuse suunas ja arendada mittepõllumajandussektoreid, edendada tööhõivet […] ja teha investeeringuid, muutes maapiirkonnad atraktiivsemaks, et vähendada suundumust majandusliku ja sotsiaalse languse ning paikkonna rahvastikukao poole”.

33 Konkreetselt on määruse nr 1698/2005 artikli 52 – mille alusel taotleti põhikohtuasjas käsitletavat toetust investeerimisprojektile – eesmärk maapiirkondade elukvaliteedi ja maamajanduse mitmekesistamine ning see hõlmab ka toetusi mikroettevõtete rajamiseks ja arendamiseks, pidades silmas ettevõtluse edendamist ja majanduskeskkonna arendamist.

34 Määrus nr 29 näeb ette piirangud EAFRD-st rahastatavatele taastuvenergia investeerimisprojektidele, mis kuuluvad määruse nr 1698/2005 artiklis 52 viidatud meetmete kategooriasse. Nii on EAFRD-st rahastamise maksimumsumma piiratud 200 000 euroga kasusaaja kohta. Teiseks hõlmab rahastamine ainult neid tootmisseadmeid, mille võimsus on kuni 1 megavatti.

35 Eelotsusetaotlusest selgub, et Slancheva sila päikeseenergiapargi projekti EAFRD-st rahastamiseks ei kinnitatud, kuna siseriiklik pädev asutus leidis põhikohtuasja asjaolusid arvestades, et see äriühing kavatses hiilida mööda siseriiklikus õiguses ette nähtud piirangutest, olles kokku leppinud kolmandate isikutega, kes olid samuti EAFRD toetuskava alusel toetuse taotlejad, et jagada ühtne projekt kolmeks väiksemaks projektiks.

36 Selline asjaolu ei võimalda iseenesest siiski välistada, et Slancheva sila esitatud investeerimisprojekt aitab kaasa määruses nr 1698/2005 ette nähtud eesmärkide saavutamisele.

37 Kui Slancheva silale heidetakse ette, et ta kavatseb mööda hiilida toetuskõlblike projektide suurusepiirangust ja kasusaaja kohta seatud maksimumsumma piirangust, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas selle kavatsuse tagajärjeks võib olla see, et määruse nr 1698/2005 artikli 52 punkti a alapunktis ii toodud eesmärgid saavad kahjustatud.

38 Selles kontekstis peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus arvesse võtma eelkõige mikroettevõtte – mille rajamine ja arendamine on määruse nr 1698/2005 artiklis 52 viidatud toetuse eesmärk – määratlust sellisena nagu see tuleneb komisjoni 6. mai 2003. aasta soovituse 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, lk 36), lisa artikli 2 lõikest 3.

39 Teiseks tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul subjektiivse koosseisu puhul kindlaks teha vaidlusaluse rahastamistaotluse tegelik sisu ja tähendus (21. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-255/02: Halifax jt, EKL 2006, lk I-1609, punkt 81).

40 Seda tehes võib eelotsusetaotluse esitanud kohus EAFRD-st toetuse saamiseks nõutavate tingimuste tekitamise kunstlikkuse kindlakstegemisel arvesse võtta ka õiguslikke, majanduslikke ja/või isiklikke seoseid kõnealuses investeerimisprojektis osalevate isikute vahel (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Emsland-Stärke, punkt 58).

41 Selle subjektiivse koosseisu täidetusele võivad viidata ka tõendid salajase kokkuleppe kohta, mis võib olla tehtud ettekavatsetud kooskõlastamisena mitme investeerija vahel, kes taotlevad EAFRD toetuskava raames toetust, eriti juhul, kui investeerimisprojektid on täpselt samasugused ning nende projektide vahel on geograafiline, majanduslik, funktsionaalne, õiguslik ja/või isikuline seos (vt analoogia alusel selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Vonk Dairy Products, punkt 33).

42 Euroopa Kohus on siiski leidnud, et projekti rahastamistaotlust ei saa rahuldamata jätta, kui kõnealusel investeeringul võib olla muu põhjendus kui ainuüksi toetus EAFRD toetuskava alusel (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Halifax jt, punkt 75).

43 Seega tuleb määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tõlgendada nii, et selle kohaldamise tingimused eeldavad objektiivse ja subjektiivse koosseisu täidetust. Esimese koosseisu puhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama kohtuasja objektiivseid asjaolusid, mis võimaldavad järeldada, et EAFRD teotuskava eesmärki ei ole kahjustatud. Teise koosseisu puhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama objektiivseid tõendeid, mis võimaldavad järeldada, et tekitades kunstlikult tingimused, mis on

nõutud selleks, et saada EAFRD toetuskava alusel toetust, tahtis toetuse taotleja vaid saada toetuskava eesmärkide vastaselt kasu. Selles osas võib eelotsusetaotluse esitanud kohus tugineda mitte ainult õiguslikele, majanduslikele ja/või isiklikele seostele sarnastes investeerimisprojektides osalevate isikute vahel, vaid ka tõenditele, millest ilmneb ettekavatsetud kooskõlastamise olemasolu nende isikute vahel.

Teine ja kolmas küsimus

44 Teises ja kolmandas küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on esiteks vastuolus siseriiklik normistik, mis keelab EAFRD toetuskava raames toetust anda juhul, kui investeerimisprojektil puudub funktsionaalne iseseisvus, ja teiseks siseriiklike kohtute praktika, mille kohaselt on toetuse saamise tingimused tekitatud kunstlikult juhul, kui selle taotlejate vahel on õiguslik seos.

45 Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 29, eeldab määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 kohaldamine kahe tingimuse täidetust, millest üks on objektiivne ja teine subjektiivne.

46 Selles kontekstis on tõsi, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastab asjaolud, mis viitavad õiguslikule seosele toetuse taotlejate vahel, või koguni selle, et kõnealustel eri investeerimisprojektidel puudub funktsionaalne iseseisvus, mis võimaldavad järeldada, et toetuse saamise tingimused on tekitatud kunstlikult määruse nr 65/2011 artikli 4 lõike 8 tähenduses, tuleb see hinnang anda siiski kohtuasja kõiki asjaolusid arvesse võttes.

47 Eelkõige peab eelotsusetaotluse esitanud kohus tagama, et põhikohtuasja objektiivsetest asjaoludest tuleneb, et kõnealuste investeerimisprojektide tingimuste valiku peaeesmärk on toetuskava raames toetuse saamine ja kõik muud selle toetuskava eesmärkidega seonduvad põhjendused on välistatud.

48 Seega tuleb määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui EAFRD toetuskava raames esitatud toetusetaotlus jäetakse rahuldamata pelgalt põhjusel, et selle toetuskava raames toetuse saamiseks esitatud projektil puudub funktsionaalne iseseisvus või et toetuse taotlejate vahel esineb õiguslik seos, kuid samas ei võeta arvesse muid asjassepuutuvaid objektiivseid asjaolusid.

Kohtukulud

49 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. **Komisjoni 27. jaanuari 2011. aasta määruse (EL) nr 65/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta, artikli 4 lõiget 8 tõlgendada nii, et selle kohaldamise tingimused eeldavad objektiivse ja subjektiivse koosseisu täidetust. Esimese koosseisu puhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama kohtuasja objektiivseid asjaolusid, mis võimaldavad järeldada, et EAFRD teotuskava eesmärki ei ole kahjustatud. Teise koosseisu puhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama objektiivseid tõendeid, mis võimaldavad järeldada, et tekitades kunstlikult tingimused, mis on nõutud selleks, et saada Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) toetuskava alusel toetust, tahtis toetuse taotleja vaid saada toetuskava eesmärkide vastaselt kasu. Selles osas võib eelotsusetaotluse esitanud kohus tugineda mitte ainult õiguslikele,**

majanduslikele ja/või isiklikele seostele sarnastes investeerimisprojektides osalevate isikute vahel, vaid ka tõenditele, millest ilmneb ettekavatsetud kooskõlastamise olemasolu nende isikute vahel.

2. **Määruse nr 65/2011 artikli 4 lõiget 8 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) toetuskava raames esitatud toetusetaotlus jäetakse rahuldamata pelgalt põhjusel, et selle toetuskava raames toetuse saamiseks esitatud projektil puudub funktsionaalne iseseisvus või et toetuse taotlejate vahel esineb õiguslik seos, kuid samas ei võeta arvesse muid asjassepuutuvaid objektiivseid asjaolusid.**

Allkirjad